

Протидія сексизму та дієві гендерні квоти на виборах:

НАПРАЦЮВАННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ ТА НОВІ ВИКЛИКИ

Старша радниця з правових питань Громадянської
мережі ОПОРА

Ольга Коцюруба

Близько чверті – 24% опитаних жінок цієї категорії (35) – назвали об'єктивні фактори, які, на їхню думку, могли б допомогти їм виграти: незалежні ЗМІ, зміни до Виборчого кодексу з метою зменшення розміру застави, збільшення тривалості виборчої кампанії та посилення контролю за процесом голосування, повернення можливості самовисування.

«Сам Виборчий кодекс потребує корекції. Кандидати, які набрали менше голосів, стали депутатами, ті, що набрали більше голосів, ну не загалом, але є й такі випадки, депутатами не стали».

«Якщо будуть безпартійні списки, буду балотуватись сама від себе і тоді я точно виграю».

Утиски кандидаток

9,3%

Неприховане
упереджене
ставлення (сексизм)

6%

За віком
(ейджизм)

18,3%

Стикались
з чорним піаром

“ЖІНКА, ЩОБ ПОТРАПИТИ ДО СПИСКУ, МАЄ
БУТИ КРАСИВОЮ, ТАКУ ЯК МЕРКЕЛЬ НЕ ОБЕРУТЬ,
ЧОЛОВІК МОЖЕ БУТИ БУДЬ-ЯКИМ, А ЖІНКА
ГАРНА КАРТИНКА»”

- До жінок ставляться більше як до домогосподарок, вважаючи політику не жіночою справою»; Одна із респонденток зазначила: «були випадки, коли кандидатки відмовлялись від балотування через те, що їх сім'я була проти».

Чинне обмеження

СТАТТЯ 47 ВК. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВИБОРІВ

---

4. Виборчі комісії, засоби масової інформації та інформаційні агентства, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, об'єднання громадян, інші особи при поширенні інформації про вибори, яка не є передвиборною агітацією відповідно до статті 51 цього Кодексу, зобов'язані дотримуватися об'єктивності, неупередженості, збалансованості, достовірності, повноти і точності інформації, **уникати дискримінації та сексизму.**

Відсутнє законодавче визначення сексизму

ЗАКОНОПРОЕКТ 4598-1

сексизм – діяння, твердження, зображення, жест, або практика чи поведінка, в основі яких лежить ідея про інтелектуальну, фізичну, соціальну чи іншого виду перевагу однієї статі над іншою, які проявляються у публічному або приватному житті, у тому числі в мережі Інтернет, і спричиняють або мають на меті: дискримінацію за ознакою статі, насильство за ознакою статі, підтримку та поширення стереотипних уявлень про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків, приниження честі та гідності особи тощо

ЗАКОН № 3136-IX

дискримінаційна реклама за ознакою статі - реклама, що містить твердження та/або зображення щодо інтелектуальної, фізичної, соціальної чи іншої переваги однієї статі над іншою та/або щодо стереотипних ролей чоловіка та жінки, яка пропагує принизливе та зневажливе ставлення; принижує гідність людини за ознакою статі; демонструє насильство за ознакою статі; використовує зображення тіла людини (частини тіла) виключно як сексуального об'єкта з метою привернення уваги споживача та/або посилення (слова, звуки, зображення) на сексуальні стосунки, що не стосуються рекламованого продукту чи способу його споживання;

BY GRAPHIC NODE

опора

Зміна формулювання принципів та статті 57 в частині заборон щодо агітації (№8310)

- заборonoю привілеїв, **обмежень, дискримінації** кандидатів в залежності від суб'єкта висування, за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі (**у тому числі через сексизм**), етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, інвалідності та стану здоров'я, за мовними або іншими ознаками;
- Під сексизмом у цьому Кодексі розуміється будь-яке діяння, в основі якого лежить ідея про інтелектуальну, фізичну, соціальну чи іншого виду перевагу однієї статі над іншою, яке вчиняється у публічному або приватному житті, у тому числі в мережі Інтернет, і спричиняє або має на меті: дискримінацію за ознакою статі, насильство за ознакою статі, підтримку та поширення стереотипних уявлень про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків, приниження честі та гідності особи тощо, у тому числі у зв'язку з участю або неучастю такої особи у виборах в якості виборця, кандидата на відповідних виборах, члена виборчої комісії, представника, уповноваженої особи партії, місцевої організації партії, довіреної особи кандидата на відповідних виборах, офіційного спостерігача.

Невідповідність виборчого та референдумного законодавства

СТАТТЯ 100 ЗАКОНУ ПРО ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ РЕФЕРЕНДУМ

—

Під час агітації всеукраїнського референдуму забороняється:

3) поширювати у будь-який спосіб матеріали, які містять ознаки сексизму або підбурюють до сексизму;

Інтеграція з законопроектом в частині заборон щодо агітації (№8310)

- 3. У передвиборній агітації забороняється:

2) поширювати у будь-якій формі матеріали, **які містять ознаки або підбурюють до дискримінації чи утисків** стосовно окремих осіб та їх груп на основі етнічного та соціального походження, громадянства, раси, релігії та вірувань, віку, статі, сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, інвалідності або за іншою ознакою;

3) поширювати у будь-якій формі матеріали, **які містять ознаки сексизму або підбурюють до сексизму;**

Для оцінки наявності у матеріалах передвиборної агітації, що Нацрада України з питань телерадіомовлення створює Експертну раду з питань передвиборної агітації під час відповідних виборів. Експертна рада надає висновки на запит Нацради та суб'єктів у сфері медіа, які мають підстави вважати, що відповідні матеріали передвиборної агітації не відповідають вимогам цього Кодексу, впродовж 3 робочих днів У випадку ознак порушення суб'єкт у сфері медіа зобов'язаний відмовити у розповсюдженні такої агітації.

Конкретизація підстав відмови в реєстрації шляхом конкретизації статті 159, 230 ВК

- Включення чітких підстав для порушення порядку висування, у тому числі порушення вимог частини першої - шостої, восьмої - десятої статті 219, частини першої - п'ятої, сьомої - восьмої статті 220, 2-4 статті 221 ВК;

Основні проблеми процесу висування та реєстрації кандидатів на місцевих виборах – 2020

Проблема	Наслідки	Рішення
Неоднакове застосування гендерної квоти виборчих комісій та різна судова практика	<p>Суди часто трактували недотримання гендерної квоти як технічну помилку і дозволяли її виправляти</p> <p>Організації партій могли переглядати виборчі списки без рішень конференцій / зборів</p> <p>Окремі організації партій спонукали кандидаток відмовлятися від мандата</p> <p>Частина ТВК реєстрували виборчі списки організацій партій із недотриманням гендерної квоти</p>	<p>На рівні Виборчого кодексу не допускати виправлення виборчих списків без рішень конференцій організацій партій</p> <p>Розробити механізм заміни кандидатів у виборчих списках представниками тієї статі</p> <p>Розширити можливість ЦВК реагувати на незаконні рішення щодо реєстрації списків із порушеннями</p> <p>Стимулювати партії дотримуватись гендерної квоти шляхом впровадження додаткових стимулів</p>
Відсутність єдиної електронної бази зареєстрованих кандидатів	<p>Незадовільний доступ громадян до інформації про кандидатів</p> <p>Неможливість якісно перевірити дотримання у виборчих списках обмежень щодо одночасного балотування та відповідність кандидатів вимогам щодо одночасного балотування</p> <p>Перешкоди для реагування ЦВК на порушення, допущені ТВК</p>	<p>Забезпечити створення і оперативне оновлення централізованої бази зареєстрованих кандидатів</p>

Невідповідність викладу Книг 3 та 4 ВК

В ЧАСТИНІ ОБОВ'ЯЗКОВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ
КВОТИ

СТАТТЯ 159 ВІДМОВА В РЕЄСТРАЦІЇ КАНДИДАТА (ІВ) У НАРОДНІ ДЕПУТАТИ УКРАЇНИ

Відмова в реєстрації кандидата (кандидатів) у народні депутати України 1. Центральна виборча комісія відмовляє в реєстрації всіх кандидатів у депутати, висунутих партією, у разі: 1) порушення вимог частин першої - третьої, сьомої - дев'ятої, одинадцятої тринадцятої статті 154 цього Кодексу;

СТАТТЯ 230 ВІДМОВА В РЕЄСТРАЦІЇ КАНДИДАТА (ІВ) НА МІСЦЕВИХ ВИБОРАХ

ТВК відмовляє в реєстрації всіх кандидатів у депутати, включених до виборчих списків місцевих організацій політичних партій або до переліку кандидатів у депутати в багатомандатних виборчих округах на відповідних місцевих виборах, у разі:

1) порушення встановленого цим Кодексом порядку висування кандидатів, у тому числі перевищення

СТАТТЯ 230 ПРОПОЗИЦІЯ

ТВК відмовляє в реєстрації всіх кандидатів у депутати, включених до виборчих списків місцевих організацій політичних партій або до переліку кандидатів у депутати в багатомандатних виборчих округах на відповідних місцевих виборах, у разі:

1) порушення встановленого цим Кодексом порядку висування кандидатів, у тому числі порушення вимог частини першої - шостої, восьмої - десятої статті 219,

Помилки та неточності

- **Не вважається помилкою або неточністю у поданих на реєстрацію документах порушення вимог** частин другої - дев'ятої, одинадцятої - дванадцятої статті 154 цього Кодексу. **Порушення таких вимог є підставою для відмови у реєстрації всіх кандидатів у депутати, висунутих партією, відповідно до частини першої цієї статті.**
- Неподання уточнених або інших документів, які є підставою для реєстрації кандидата (кандидатів), тягне відмову у реєстрації відповідного кандидата (кандидатів) у депутати. Якщо внаслідок прийняття рішення про відмову у реєстрації такого кандидата (кандидатів) регіональний або загальнодержавний виборчий список не відповідає вимогам, встановленим частиною дванадцятою статті 154 цього Кодексу, Центральна виборча комісія приймає рішення, передбачене частиною першою цієї статті.

Зміна списків після реєстрації

Змінювались

22,4%

Не змінювались

78,6%

Скасування реєстрації кандидата

ВІДМОВА ВІД СКАСУВАННЯ ЗА РІШЕННЯМ
ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Переваги

Усувається можливість з боку партій припинити скасувати реєстрацію після формального дотримання виборчої квоти

Виключення зі списку не супроводжується зміною черговості (порядкових номерів) кандидатів у депутати у відповідних виборчих списках.

Недоліки

В повоєнних умовах у партії з'явиться більше підстав для скасування реєстрації, наприклад якщо під час виборчої кампанії виникне підозра на причетність до колабораційної діяльності чи діяльності пов'язаної з діями

Чи отримували Ви пропозиції / зазнавали тиску після оголошення результатів щодо того, щоб відмовитися від свого мандата чи «поступитися» місцем іншому кандидату?

Не отримували

90,3%

Отримували

4,8%

Реєстрації обраних кандидатів

У РАЗІ ВІДМОВИ ПРІОРИТЕТ ГОЛОСІВ ВИБРЦІВ, ЗАМІЩЕННЯ НА ОСОБУ ТІЄЇ Ж СТАТІ У " ЗАКРИТІЙ ЧАСТИНІ" СПИСКУ

- наступного за черговістю кандидата у депутати у регіональному(територіальному виборчому на місцевих виборах) списку
- у разі невиконання цих вимог - наступного за черговістю кандидата тієї ж статі у загальнодержавному (єдиному на місцевих виборах) списку

Альтернативний варіант викладу

- У разі невиконання особою, обраною народним депутатом України, у строки, зазначені у частинах першій і другій цієї статті, вимог частини першої цієї статті Центральна виборча комісія приймає рішення про визнання її такою, яка відмовилася від депутатського мандата, та визнає обраним народним депутатом України **наступного за черговістю кандидата у депутати у регіональному виборчому списку, або а у разі вичерпання відповідного регіонального виборчого списку, наступного за черговістю кандидата у депутати тієї ж статі у загальнодержавному виборчому списку кандидатів від відповідної партії.**

Заміщення депутатів у разі припинення повноважень (190, 284 ВК)

- У разі дострокового припинення повноважень обраним депутатом визнається наступний за черговістю кандидат у депутати у відповідному регіональному (територіальному на місцевих виборах) виборчому списку (у разі дострокового припинення повноважень депутата, обраного за таким списком),
- або наступний за черговістю кандидат у депутати тієї ж статі у загальнодержавному (або єдиному на місцевих виборах) списку (у разі дострокового припинення повноважень депутата, обраного за таким списком)
- Якщо кандидат у депутати може бути визнаний обраним як у порядку черговості в одні з двох списків він визнається обраним у порядку черговості, визначеній регіональним (територіальному на місцевих виборах) списком

Дякую за увагу!

